

בס"ד

כבדו

וחשדו

כך נלמד להגן על עצמינו

חשיבות החיים

יֵלֵד יָקָר,

החיים שנתנו לך חשובים ויקרים לאין שעור.

הצווי "ונשמרתם מאד לנפשותיכם" נוגע לכל אחד ואחד, גם לילד צעיר כמוך. באחריותך לשמור על נפשך ועל גופך ולשנן את הכללים העוזרים להשמר מכל צרה.

שעור זה הוא שעור חשוב לחיים. ממלך לשמור את החוברת ולרענן את כללי הזהירות מפעם לפעם.

אני הייתי היחיד בעולם שהוא
(האם חשבת? על מה פאס?...)

היחיד בתבל

אני היילד היחיד בתבל.

אין כמוני.

נכון, יש מיליארדי ילדים בתבל,

ובכל זאת, אין כמוני.

אולי יש ילדים חכמים ממני בתבל,

אבל אין אחד כמוני.

אולי יש ילדים מצלחים ממני בתבל,

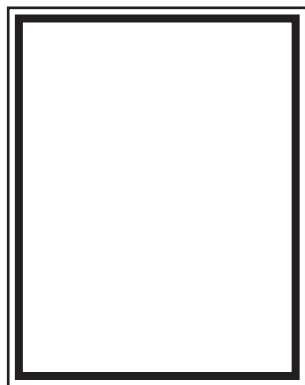
אבל כמוני אין.

מי עוד מביט מתוך עיני?

מי עוד חש את תחושותי?

מי עוד שומע את מחשבותי?

אני היילד היחיד בעולם שהוא אני.

שמי _____

גיל _____

צבע עינים _____

צבע השער _____

מאכל אהוב _____

משחק אהוב _____

אני שונא ש... _____

אני שמח ש... _____

עצוב לי כש... _____

מאילו סכנות עלי להזהר?

סכנות פיזיות, כגון אש, רכיבה על אופנים, מכוניות בכבישים, תחרויות מסכנות. לשם כך חשוב ללמד כללי בטיחות באש, לחבש קסדה בשעת רכיבה וללמד כללי זהירות בדרכים. סכנות נוספות אורבות לנו לפעמים מצד אנשים לא טובים. לפעמים אנשים אלו נראים רגילים לכל דבר ואף נחמדים, אך בתוכם מסתתר אדם בעיתי שממנו עליך ללמד להזהר ולהשמר. ברוך השם רב האנשים בעולם טובים ומקסימים, אך קורה שנתקלים באנשים יוצאי דופן, ואם לא יודעים כיצד להתגונן התוצאה עלולה להיות חס וחלילה פגיעה בנפשנו.

תְּרִיסֵר כָּלְלִי הַזֶּהב

לְאַחַר שֶׁהִבְנוּ אֶת חֲשִׁיבוֹת הַחַיִּים וְהַשְׁמִירָה עֲלֵיהֶם,
נִצְטִיד בְּתִרְסֵר כָּלְלִי הַזֶּהב*:

1. לֹא אֲשׁוּחַח עִם מְבַגֵּר שְׁאִינֶנִּי מְכִיר, וְלֹא אֶקְבֵּל מִמֶּנּוּ מִתְּנוּת אוֹ מִמִּתְקִים.
2. לֹא אֶסְכִּים לְנִסֵּעַ עִם אֶף אָדָם לֹלֵא יָדִיעַת הוֹרִי.
3. אִם מְזַמִּינִים אוֹתִי - תִּמְיֵד אֶקְבֵּל קֶדֶם אֲשׁוּר מֵהוֹרִי. אֵלֶךְ רַק לְמִקְוֹמוֹת שֶׁהוֹרִי מְרַשִּׁים לִי לְשַׁחַק בָּהֶם.
4. תִּמְיֵד אֲשַׁחַק מִחוּץ לְבֵית עִם חֵבֶר וְלֹא לְבֵד.
5. לֹא אֶתֵּן לְאָדָם לֹא מֶכֶר אֶת כְּתָבְתִּי אוֹ פְּרָטִים אֲחֵרִים.
6. אִם מִיִּשְׁהוּ יִנְסֶה לְקַחַת אוֹתִי בְּנִגּוּד לְרִצּוֹנִי, אֶצַּעַק וְאֶנְסֶה לְבָרַח.
7. אִם מִיִּשְׁהוּ מְנַסֶּה לַעֲשׂוֹת לִי מִשְׁהוּ בְּנִגּוּד לְרִצּוֹנִי - אֶסְפֹּר מִיֵּד לְמִבְגֵּר שְׁאֵנִי סוֹמֵךְ עָלָיו (נָשִׁים, אִמָּהוֹת עִם יְלָדִים, שׁוֹטֵר בְּמַדִּים, אָדָם מֶכֶר שֵׁישׁ לִי אֶתֹו נִסְיוֹן טוֹב).
8. לֹא אֲבִטִּיחַ לְמִבְגֵּר לְשִׁמּוֹר סוֹד, וְגַם אִם אֶאֱלֵץ לְהִבְטִיחַ מִתֵּר לְסִפֵּר מֵה קָרָה לִּי.
9. לֹא אֶסְכִּים לְהִשָּׂאֵר לְבֵד בְּמִכּוֹנִית סְגוּרָה אוֹ בְּבֵית נְעוּל.
10. אֶלְמֵד לְחִיג 100. אֶלְמֵד אֶת כְּתָבְתִּי וְאֶת מִסְפֵּר הַטֵּלְפוֹן שְׁלִי.
11. אֲשִׁמּוֹר מְכַל מִשְׁמֵר עַל צְנִיעוּתִי. מְקָרָה הַיָּחִיד הַחָרִיג הוּא טְפוּל עַל יְדֵי רוֹפֵא, אָבִא אוֹ אִמָּא בְּלֵבֵד, וְגַם אִז מִתֵּר לְהַבִּיעַ חֶסֶד נְעִימוֹת.
12. לֹאֶף אֶחָד אֵין זְכוּת לְבִזּוֹת אוֹתִי, לְהַשְׁפִּיל, לְהַכּוֹת, אוֹ לַגֵּעַת בִּי לֹלֵא רְשׁוֹת.

אֲנַחְנוּ יְלָדִים מְחַנְכִּים, רְגִילִים לְצִיַּת לְמַבְגֵּרִים, לְפַעֲמִים קָצַת
בִּישָׁנִים, וְסִתָּם כֵּךְ, לֹא כָל כֵּךְ נַעִים לֹמֵר "לֹא", אוֹ לְצַעֵק בְּקוֹלִי
קוֹלוֹת בְּאַמְצֵעַ הָרְחוֹב.
אֲךְ אֲנַחְנוּ חִיבִים לְלַמֵּד לְסַרֵּב וּלְהַתְנַגֵּד בְּמַצָּבִים
שֶׁבָּהֶם אֲנַחְנוּ מְזֵהִים סִכָּנָה.

הַמְּלָה "לֹא" יְכוּלָה לְהַצִּיל חַיִּים.

נִגְלָגַל אֶת הַמְּלָה עַל הַלְשׁוֹן,
וְנֹאמַר אוֹתָהּ בְּקוֹל חֲזָק וְתַקִּיר, עַד שֶׁנִּתְרַגַּל:

לֹא!

לֹא!

לֹא!

עַכְשָׁיו נִצְעֵק בְּלִי בּוֹשָׁה:

אֲנִי לֹא רוֹצֶה!

אֲאֲאֲאֲ

הַצִּילֵנוּ!

חובה לסרב

"מי שאמר לו אביו לעבר על דברי תורה בין שאמר לו לעבר על מצות לא תעשה או לבטל מצות עשה אפלו של דבריהם הרי זה לא ישמע לו שנאמר איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו כלכם חיבין בכבודי".

אם אדם, אפלו אדם חשוב, מבקש ממך לעבר עברה, לחלל שבת למשל, או להתנהג בחסר צניעות, כיצד תנהג?

כיצד מתקשר ענין זה ל"ונשמרתם מאד לנפשתיכם"?

כיצד נזהה מצבי סכנה

בתרגיל הבא תצטרכו לעזור לילדים שלא יודעים מה עליהם לעשות, והם מבקשים את עצתכם.

כדי לעזור להם עלינו לפעל בשיטת הצעדים.

שלב ראשון: אנחנו מדליקים לילד נורה אדמה. מה הכוונה? נורה אדמה היא בטוי לחשד. כאשר אנחנו אומרים שנדלקה לנו נורה אדמה, אנחנו מתכוונים שעלו בראשנו חשדות. חשד הוא שלב ראשון בזהירות.

שלב שני: מתוך החשדות שהעלינו, נגדיר את הסכנה שעומדת בפני הילד.

שלב שלישי: הצעת פתרונות.

שלב רביעי: בחירה של הפתרון הטוב ביותר לדעתנו, ובדיקה האם הפתרון שהצענו פתר את הבעיה.

אם הבעיה עדין ממשיכה, נא לחזור לשלב 2.

א. הדילמה של אלחנן: (דוגמא)

אורח מחוץ לעיר מתפלל בבית הכנסת של אלחנן בשבת. בזמן ההפסקה הוא נגש לאלחנן ומשוחח אתו בחביבות. אלחנן מרגיש גאה ושמח שמבגר מתייחס אליו כאל חבר ומתפעל מכל משפט שמוציא מפיו. לאחר כמה דקות של שיחה האורח מבקש מאלחנן להכיר לו את הבנין של בית הכנסת שכולל אולמות ומבואות רבים שריקים כעת.

שלב 1 נורה אדמה: מדוע מבגר זר מנסה להתחבר לילד לא מכר? האם חסרים לו חברים בני גילו? יתכן שהוא סתם אדם שנחמד לכולם ובמקרה מי שעמד לידו היה ילד, אבל יתכן גם שהוא אדם עם כוונות לא טובות והוא רוצה להזיק לאלחנן!

אחרי הבקשה שלו מאלחנן להתלוות אליו לשטח ריק כבר אין שום ספק שהוא אדם רע! אם הוא היה טוב הוא היה יודע שאסור לילדים להתלוות לאדם זר למקום ריק. חשוד ביותר!

שלב 2 הגדרת הבעיה:

אדם חשוד מנסה לפתות את אלחנן לבוא אתו למקום שאין בו אנשים.

שלב 3 הצעות לפתרון:

לסרב בתקף להצעה ולומר "לא רוצה!"
ללכת לאבא ולספר לו על האיש.
להפציר באבא לטפל בענין.

שלב 4 האם העצה יעילה?

אלחנן סרב בתקף והמבגר לא הוסיף עוד לבקש. אלחנן התרחק ממנו וישב לצד אביו.
אלחנן מדאג שמא המבגר יחזר להטריד אותו או ילדים נוספים.
הוא מספר לאבא ויפציר בו לטפל בענין.
כל העצות היו יעילות והבעיה נפתרה.

ב. הדילמה של יוסף:

ביום חם חוזר יוסף מבית הספר וממהר לכוון הבית כדי שאמא לא תדאג. הוא נוטף זעה וצמא מאד, והדרך עד הבית מתמשכת ומתמשכת. לפתע נעצרת לידו מכונית ובה השכן מהבגן ממול. השכן מציע: יוסף, תעלה מהר, אני אקפיץ אותך הביתה.

שלב 1 נורה אדמה:

שלב 2 הגדרת הבעיה:

שלב 3 הצעות לפתרון:

שלב 4 האם העצה יעילה?

ג. הדילמה של נתי:

נתי נכנס לחנות צעצועים ומנסה לבחור לעצמו מתנת אפיקומן. למוכר יש פנאי, הוא נגש לנתי ומראה לו סוגים שונים של משחקים אלקטרוניים. הוא מציע לנתי לבוא איתו למחסן של החנות כדי לראות משחק חדש שהגיע רק היום.

שלב 1 נורה אדמה:

שלב 2 הגדרת הבעיה:

שלב 3 הצעות לפתרון:

שלב 4 האם העצה יעילה?

ד. הַדִּילְמָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל:

יִשְׂרָאֵל הוֹלֵךְ בְּצַהְרֵי הַשָּׁבָת ל"תְּהִלִּים". בְּדֶרֶךְ הַבֵּיתָה, עָצַר אוֹתוֹ אָדָם וּבִקֵּשׁ עֲזָרָה, אָבְדוּ לוֹ הַמִּפְתָּחוֹת וְהוּא צָרִיךְ שִׁילֵד יִכְנֹס לְבֵיתוֹ דֶּרֶךְ הַחֲלוֹן וְיִפְתַּח אֶת הַדֶּלֶת מִבִּפְנִים. תִּהְיֶה לָךְ מִצְוָה, הוּא אָמַר.

שְׁלֵב 1 נוֹרָה אֲדָמָה:

שְׁלֵב 2 הַגְּדֵרֶת הַבְּעִיָּה:

שְׁלֵב 3 הַצָּעוֹת לְפֶתְרוֹן:

שְׁלֵב 4 הָאֵם הַעֲצָה יַעֲלֶה?

ה. הַדִּילְמָה שֶׁל אוֹרִי:

אוֹרִי הוֹלֵךְ בְּדֶרֶכוֹ לַת"ת, לִפְתֹּעַ נִעְצָרֶת לִידוֹ מְכוֹנִית וְהִנֵּה דוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ בְּתַקִּיפוֹת לְהַכְנִס לְמְכוֹנִית.

שְׁלֵב 1 נוֹרָה אֲדָמָה:

שלב 2 הגדרת הבעיה:

שלב 3 הצעות לפתרון:

שלב 4 האם העצה יעילה?

ו. הדילמה של יוחאי:

לאחרונה, כל פעם שיוחאי קונה בקיוסק המוכר מחכה עד שכל הקונים יסימו את קניותיהם וילכו, ואז נותן לו את מלא תשומת הלב, מציע לו ממתקים בחנם, כל מה שירצה, אפילו ארטיקים. יוחאי מרגיש אי-נעימות מפני שהמוכר נוהג לטפח על שכמו לעתים קרובות או לצבט את לחיו.

שלב 1 נורה אדמה:

שלב 2 הגדרת הבעיה:

שלב 3 הצעות לפתרון:

שלב 4 האם העצה יעילה?

ז. הדילמה של אלעזר:

אלעזר לבד בבית, אדם זר מצליח בדלת ואומר: נתקעתי עם המכונית שלי ואני רוצה לצלצל בטלפון שלכם ולהזמין גרר.

שלב 1 נורה אדמה:

שלב 2 הגדרת הבעיה:

שלב 3 הצעות לפתרון:

שלב 4 האם העצה יעילה?

ח. הדילמה של דויד וּגְדִי:

דויד נוסע באוטובוס בדרך הביתה חזרה מן הת"ת. הוא מתישב במקום הקבוע שלו, המושב שלייד החלון נגד כוון הנסיעה, זה שכמעט תמיד פנוי ולקשישים ממילא לא נוח לשבת בו. לידו מתישב אדם מבגר עם סלים. המבגר מתרוחח במושב וּאִפְלו קצת גולש למושב של דויד. דויד מתכוץ קצת כדי שגופו לא יגע באיש הזר, אך ככל שהוא מתכוץ מתרוחח המבגר עוד ועוד, וגם הסלים שלו כבר כמעט מוחצים את הילד. דויד שם לב מזוית העין שהמבגר מתבונן בו ממשכות. כשהחזיר לו מבט חיך המבגר חיוך שגרם לדויד כאב בטן לא מסבר. נראה שהעזרה לא תגיע לדויד מצד הנוסעים האחרים. יושבי האוטובוס נראים מנמנמים למדי. דויד שם לב שבחור אחד שיושב ממול דוקא מתבונן בנעשה ונראה שמתלבט אם להתערב, אך בינתיים עוברות דקות אחדות והישועה לא הגיעה ממנו.

כיצד היית נוהג לו היית במקום דויד?

סוף הסיפור:

דויד קם ממקומו לחפש מקום אחר, בקצה השני של האוטובוס, אך לא היה מקום. הוא המשיך לעמד במשך כל הנסיעה, אך מבטו של האיש עדין המשיך להטרידו. גם לגדי קרה את אותו הדבר, ביום אחר. גדי פנה אל המבגר בקול רם, שגם האחרים ישמעו, ואמר בנימוס: "סליחה אדוני, מאד לא נעים לי להצטופף ככה, גם הסלים שלך מוחצים אותי." כל האנשים מסביב הסתכלו על האיש שהיה נבון. הוא מלמל: סליחה, סליחה, סדר את סליו מחדש והביט לחלון עד סוף הנסיעה.

איזה פתרון טוב יותר לדעתך ומדוע?

מה היתרון בפתרון של דויד?

מה היתרון בפתרון של גדי?

סוד טוב וסוד רע

סודות טובים הם סודות שכיף להזכר בהם, למשל, האחות עומדת להתאסר. אלו עוד סודות טובים אתה מכיר?

סודות רעים הם סודות שגורמים לנו לחוש במצוקה. למשל, ילד מכתה גבוהה מתנכל אליך, דורש שתביא לו משחקים או ממתקים ומאיים שתשלם ביקר אם תלשין עליו. אילו עוד סודות רעים אתה מכיר?

**סודות רעים הם סודות שחייבים לספר למבגר אמין.
מתר לגלות סוד רע, למרות שהבטחנו!**

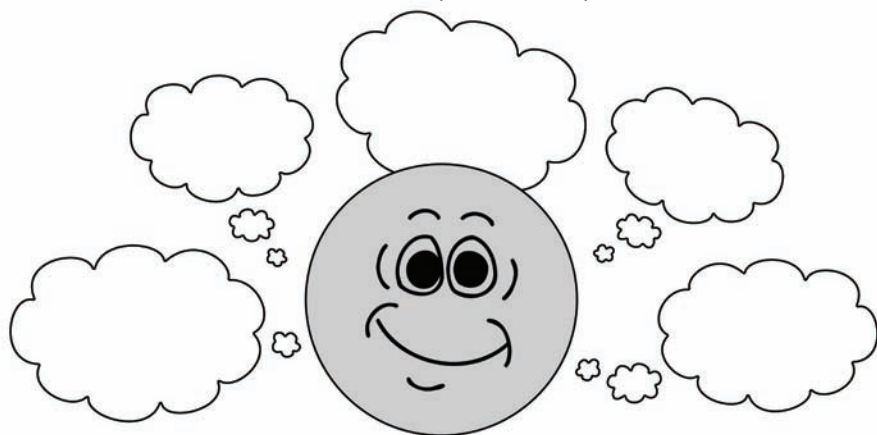
לפַעַמִּים אֲנַחְנוּ שׁוֹמְרִים מְקָרָה לֹא נָעִים שְׂקָרָה לָנוּ בְּסוֹד מִפְּנֵי
שֶׁאֲנַחְנוּ מִתְבַּיְשִׁים לְדַבֵּר עָלֵינוּ, אוֹ חוֹשְׁשִׁים שֶׁלֹּא יֵאֱמִינוּ לָנוּ. לַפַּעַמִּים
אֲנַחְנוּ נִמְנָעִים לְסַפֵּר אוֹתוֹ כִּי הִכְרִיחוּ אוֹתָנוּ לְהִבְטִיחַ לֹא לְגַלוֹת לְאָרֶץ
אֶחָד, וְאוּלַּי גַּם אֵימָנוּ עָלֵינוּ שִׂיקָרָה לָנוּ מִשֶּׁהוּ אִם לֹא נַעֲמֵד בַּהֲבָטָה.
יִשְׁנֶם גַּם יְלָדִים שֶׁסְּבוּרִים שֶׁמָּה שֶׁלֹּא יִקְרָה, אֲסוּר "לְהַלְשִׁין".

כְּתֹבוּ בַּבּוֹעוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵד וְנִגַּד לְסַפֵּר אֶת הַסּוֹד.

אֲנִי חוֹשֵׁשׁ לְסַפֵּר כִּי:

כְּדַאי לִי לְסַפֵּר כִּי:

הסוד

אבי ויוסי שמו לב כי משהו רע עובר על חברם הטוב רפי, שנחשב לבדחן של הכתה ותמיד היה מחיך ומתלוצץ. לאחרונה אי אפשר להכיר אותו, הוא התחיל לריב עם כלם, להכות ולצעק, הוא פשוט השתנה. אבי ויוסי החליטו לנסות לשוחח אתו ולשאל אותו לפשר התנהגותו. בשיחה נשבר רפי והחל לבכות, הוא ספר שהסתבך בדבר מה שבגללו הוא כל כך מתוח. הוא סרב לגלות מה בדיוק ארע והתחנן שלא יספרו על כך לאיש. אבי ויוסי הבטיחו לרפי לשמור זאת בסוד.

לאחר שרפי נפרד מהם, התלבטו אבי ויוסי איך לנהג ונפרדו בלי החלטה.

אבי ספר לאמו את הספור, והתיעץ איתה מה אפשר לעשות למען רפי. יוסי לעמת זאת, החליט לקיים את ההבטחה ולא ספר לאיש.

לו היית במקומם, האם היית נוהג כמו יוסי או כמו אבי? מדוע?

למי אני יכול לגשת לספר סוד מעיק או לבקש עזרה?
